

zoo moeten wij de moderne kunst als het stadium der *ombeelding* erkennen.

Hoewel deze stadia in de kunstontwikkeling niet sterk te scheiden zijn, door invloed van de eene uitbeeldingswijze op de andere kunnen wij toch met zekerheid constateeren, dat het stadium der *bewuste* ombeelding thans gekomen is. Ik zeg bewuste ombeelding, omdat ik met meerdere voorbeelden zou kunnen aantonen, dat bij verschillende primitieve volkeren, in verband met hun ornamentale kunst, van een *onbewuste* ombeelding gesproken kan worden. Deze ombeelding van koppen, figuren van menschen en dieren, geschiedde echter niet met een aesthetische bedoeling, maar eenvoudig bij wijze van symbolisch schrift of ornamentale versiering van wapens, schilden, lansen, speren enz.

Hiermede staat de moderne kunst in geen enkel verband. De moderne kunst is door ontwikkeling van de afbeeldende en uitbeeldende schilderkunst tot haar nieuwe uitdrukkingwijze gekomen. Het ombeeldingsproces heeft zijn oorsprong in den bewusten wil.

Deze gecultiveerde ombeelding is het natuurlijk gevolg op de kunst van Cézanne en Van Gogh, evenals de kunst van dezen de natuurlijke ontwikkeling is van Rembrandt's kunst en die der Fransche impressionisten.

Zooals de schilder- en beeldhouwkunst zich thans voordoen, zijn zij geschikt om met de moderne bouwkunst een *eenheid* te vormen (vergelijk: afb. 25, 27, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39). Alle drie bedienen zij zich van algemeene en niet van individueele vormen. Hierdoor zal bij een evenwichtige aanwending de eene kunst de andere niet schaden of beïnvloeden, maar gezamenlijk zullen zij de algemeene, monumentale vorm zijn van den tijdsinhoud: de algemeene Stijl.

Het spreekt vanzelf dat deze stijl moet groeien. Verschijnen zal zij zoodra het oogenblik gekomen is, waarop alles samentreft, op elkaar inwerkt en met elkaar mede-